

IZVJEŠĆE O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

STRUKTURNE POSLOVNE STATISTIKE

ZA 2021. GODINU

Izvešće pripremila: Bojana Cicović

Datum: Travanj 2024. godine

Zelenih beretki 71000 Sarajevo

Telefon: (033) 22 06 26; telefaks: (033) 22 06 26; e-mail: bhas@bhas.gov.ba; www.bhas.gov.ba

KAZALO

1	STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI	5
1.1	Namjena istraživanja	5
1.2	Pravni temelj i odgovornost statističkih institucija	5
1.3	Korištene klasifikacije	5
1.4	Jedinica izvješća	5
1.5	Statistička jedinica promatranja	5
1.6	Pokrivenost i obuhvat	5
1.7	Statistički koncepti i definicije	6
2	RELEVANTNOST	6
2.1	Korisnici podataka statističkog istraživanja	6
2.1.1	Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja	6
2.1.2	Procjena korisničkih potreba	7
2.1.3	Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika	7
2.2	Potpunost podataka	7
2.2.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Stopa kompletnosti podataka (R1)</u>	7
3	TOČNOST I POUZDANOST PROCJENE	7
3.1	Greška uzorkovanja	7
3.1.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka – Greška uzorkovanja (A1)</u>	7
3.1.2	Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja	7
3.2	Neuzoračke greške	8
3.2.1	Neuzoračke greške - Greške obuhvata	8
3.2.1.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Stopa prekomjernog obuhvata (A2)</u>	8
3.2.1.2	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka – Udio zajedničkih jedinica (A3)</u>	8
3.2.1.3	Greška nedovoljnog obuhvata	8
3.2.1.4	Mjere za smanjenje grešaka obuhvata	8
3.2.2	Neuzoračke greške - Greške mjerenja	8
3.2.2.1	Razlozi za nastanak grešaka mjerenja	8
3.2.2.2	Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja	9
3.2.3	Neuzoračke greške - Greške neodgovora	9
3.2.3.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka-Stopa neodgovora jedinice (A4)</u>	9
3.2.3.2	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Stopa neodgovora varijable (A5)</u>	9
3.2.3.3	Postupci u slučaju neodgovora	9
3.2.3.4	Postupci za smanjenje stope neodgovora	9
3.2.4	Imputacija	10
3.2.4.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Stopa imputiranih podataka (A7)</u>	10
3.2.5	Revizije	10
3.2.5.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka-Prosječna veličina revizije podataka (A6)</u>	10

10

4	PRAVODOBNOST I TOČNOST OBJAVE	10
4.1	Pravodobnost objave	10
4.1.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Pravodobnost objave prvih rezultata (TP1)</u>	10
4.1.2	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Pravodobnost objave konačnih rezultata (TP2)</u>	10
4.2	Točnost objave	10
4.2.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka –Točnost objave (TP3)</u>	10
4.3	Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravodobnosti i točnosti	11
5	USKLAĐENOST I USPOREDIVOST	11
5.1	Usklađenost	11
5.1.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Usklađivanje sa rezultatima iz referentnog izvora (CH1)</u>	11
5.1.2	Razlozi za veća odstupanja	11
5.2	Usporedivost	11
5.2.1	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka – Nepodudarnost usporedivih statistika (CC1)</u>	11
5.2.2.	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Duljina usporedivih vremenskih serija (CC2)</u>	11
5.2.3	Prekidi u vremenskim serijama	12
5.3	Geografska usporedivost	12
5.3.1	Usporedivost s ostalim članicama europskog statističkog sustava	12
6	DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISEMINACIJSKI FORMAT	12
6.1	Priopćenja u kojima se objavljuju podaci	12
6.2	Publikacije u kojima se objavljuju podaci	12
6.3	On – line baza podataka	13
6.4	Pristup mikropodacima	13
6.5	Dostupnost metodološke dokumentacije	13
6.6	Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata	13
6.7	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka - Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)</u>	13
6.8	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka – Meta podaci konsultacije (AC2)</u>	13
6.9	<u>Pokazatelj kvalitete i učinka –Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)</u>	13
7	TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVATELJA PODATAKA	14
7.1	Troškovi provođenja statističkog istraživanja	14
7.2	Opterećenost davatelja podataka	14
7.3	Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti	14
8	POVJERLJIVOST	14
8.1	Povjerljivost – politika	14
8.2	Povjerljivost – postupanje sa podacima	14
9	STATISTIČKA OBRADA	15
9.1	Izvor podataka	15
9.2	Učestalost prikupljanja podataka	15
9.3	Prikupljanje podataka	15
9.4	Validacija podataka	15
9.5	Kompilacija podataka	16
9.6	Prilagođavanja	16
9.6.1	Sezonska prilagođavanje	16

1 STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI

1.1 Namjena istraživanja

Cilj strukturnih poslovnih statistika (SPS) je praćenje poslovanja tržišnih proizvođača i osiguravanje podataka sukladno europskim standardima. Podaci strukturnih poslovnih statistika se koriste za raščlambu strukture poslovnih subjekata po djelatnostima (vrijednost proizvodnje, dodana vrijednost, zaposlenost itd.), analizu faktora korištenih u procesu proizvodnje (broj zaposlenih, sredstva zaposlenih, investicije itd.), analizu nacionalnog i regionalnog razvoja. Također, podaci strukturnih poslovnih statistika predstavljaju značajne inpute za obračun agregata u nacionalnim računima i obračun pondera za izračun indeksa u kratkoročnim statistikama.

1.2 Pravni temelj i odgovornost statističkih institucija

Pravni temelj za provođenje strukturnih poslovnih statistika su četvorogodišnji program statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine, Godišnji plan rada Agencije za statistiku koji se donose na temelju Zakona o statistici BiH ("Službeni glasnik BiH" br. 26/04 i 42/04), zakona o statistici entitetskih zavoda, njihovih planova i programa. U Europskoj uniji strukturne poslovne statistike su regulirane osnovnom EU Uredbom za poslovne statistike 2019/2152 i Uredbom za implementaciju 2020/1197.

1.3 Korištene klasifikacije

Pokazatelji strukturnih poslovnih statistika iskazuju se prema Klasifikaciji djelatnosti - KD BiH 2010 koja je u potpunosti usklađena sa EU klasifikacijom djelatnosti NACE Rev.2.

1.4 Jedinica izvješća

Jedinica izvješća za istraživanje koje se provodi za poduzeća sa 20 i više zaposlenih je poduzeće (pravne osobe), a za poduzetnike (fizičke osobe) varijable se procjenjuju.

1.5 Statistička jedinica promatranja

Jedinice promatranja su aktivna poduzeća i poduzetnici iz nefinancijske poslovne ekonomije.

1.6 Pokrivenost i obuhvat

Obuhvaćena su aktivna tržišna poduzeća i poduzetnici iz Statističkog poslovnog registra (SPR-a) koji su, prema glavnoj djelatnosti, svrstani u sljedeća područja djelatnosti: B – Vađenje ruda i kamena, C – Prerađivačka industrija, D – Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, E – Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G – Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, H – Prijevoz i skladištenje, I – Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (Hotelijerstvo i Ugostiteljstvo), J – Informacije i komunikacije, L –

Poslovanje nekretninama, M – Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, P – Obrazovanje (privatni sektor), Q – Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (privatni sektor), R – Umjetnost, rekreacija i zabava (privatni sektor) i S – Ostale uslužne djelatnosti, osim 94 – Djelatnosti članskih organizacija.

1.7 Statistički koncepti i definicije

Koncepti i definicije koji se primjenjuju u strukturnim poslovnim statistikama u potpunosti su usklađeni s konceptima i definicijama koji se primjenjuju u EU, Uredba za poslovne statistike 2019/2152 i Uredba za implementaciju 2020/1197.

Broj poduzeća obuhvaća sva preduzeća koja se bave tržišnom proizvodnjom i koja su registrirana u Statističkom poslovnom registru u populaciju koja je predmet promatranja. Uključuju se samo aktivne jedinice, poduzeća koja su ostvarila promet ili imaju zaposlene u bilo kojem vremenskom razdoblju tijekom referentne godine. Isključuju se sva privremeno neaktivna (mirujuća) ili stvarno neaktivna poduzeća.

Broj poduzetnika obuhvaća sve aktivne poduzetnike koji se bave tržišnom proizvodnjom i koji su registrirani u Statističkom poslovnom registru tj. poduzetnici koji su imali podatak o zaposlenim na temelju podataka iz Jedinog sustava registracije, kontrole i naplate doprinosa.

Broj zaposlenih osoba se definira kao ukupan broj osoba koje rade u jedinici promatranja (uključujući vlasnike koji rade, partnere koji redovito rade u jedinici i neplaćene članove obitelji koji redovito rade u jedinici), kao i osobe koje rade izvan jedinice kojoj pripadaju i koja ih plaća (npr. trgovački predstavnici, dostavljači, timovi za popravke i održavanje).

Promet obuhvaća obračunane prihode od prodaje proizvoda, roba i usluga od strane jedinice promatranja trećim stranama tijekom referentnog razdoblja, bez PDV-a i sličnih odbitnih poreza. Isključeni su popusti pri prodaji, sniženja cijena, vrijednost vraćene robe, kao i subvencije dobivene od države, ostali, finansijski i vanredni prihodi.

Dodana vrijednost po faktorskim troškovima je bruto dohodak iz poslovnih aktivnosti nakon njegovog prilagođavanja za operativne subvencije i izravne poreze.

Troškovi zaposlenika su ukupne nadoknade, u novcu ili naturi, plaćene od strane poslodavca zaposleniku (redovitim ili privremenim zaposlenicima, kao i radnicima koji rade kod kuće) u zamjenu za izvršeni rad od strane zaposlenika tijekom referentnog razdoblja.

2 RELEVANTNOST

2.1 Korisnici podataka statističkog istraživanja

2.1.1 Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja

Ključni korisnici podataka strukturnih poslovnih statistika su:

Vanjski korisnici: Eurostat, ministarstva i tijela uprave, istraživači, novinari, poslovni subjekti i međunarodne institucije;

Interni korisnici: Statistički poslovni registar, kratkoročne poslovne statistike.

2.1.2 Procjena korisničkih potreba

Na temelju podataka strukturnih poslovnih statistika vrši se analiza poslovanja poduzeća i poduzetnika, analiza faktora korištenih u procesu proizvodnje kao i analiza konkurentnosti i razvoja.

2.1.3 Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika

Ne provodi se posebno istraživanje o zadovoljstvu korisnika podacima strukturnih poslovnih statistika. Agencija za statistiku je provela Istraživanje o zadovoljstvu korisnika svih statističkih podataka. Rezultati Ankete o zadovoljstvu korisnika dostupni su na web stranici: <https://bhas.gov.ba>

2.2 Kompletnost podataka

2.2.1 Stopa kompletnosti podataka (R1)

Stopa kompletnosti podataka strukturnih poslovnih statistika iznosi 100%. Podaci dobiveni strukturnim poslovnim statistikama omogućavaju izračun svih varijabli koje se zahtjevaju EU Uredbom 2019/2152.

3 TOČNOST I POUZDANOST PROCJENE

3.1 Greška uzorkovanja

Podaci za kompilaciju strukturnih poslovnih varijabli i pokazatelja su prikupljeni statističkim istraživanjem „Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje za poduzeća“ sa 20 i više zaposlenih a za ostala aktivna poduzeća podaci su preuzeti iz administrativnih i drugih izvora podataka entiteta i Brčko distrikta. Varijable za poduzetnike su procijenjene na temelju podataka o zaposlenosti za poduzetnike koji su uzeti iz Statističkog poslovnog registra i strukturnih poslovnih podataka za poduzeća.

3.1.1 Greška uzorkovanja (A1)

Greške uzorkovanja nije moguće izračunati jer se proizvodnja strukturnih poslovnih statistika ne temelji na slučajnom uzorku.

3.1.2 Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

Ovaj pokazatelj nije primjenjiv.

3.2 Neuzoračke greške

3.2.1 Neuzoračke greške - Greške obuhvata

Greška obuhvata (ili greška okvira) nastaje zbog razlika između populacije koja je obuhvaćena okvirom i ciljne populacije.

3.2.1.1 Stopa prekomjernog obuhvata (A2)

Stopa prekomjernog obuhvata se javlja u situaciji kada su u okvir uključena preduzeća koja prema metodologiji nisu predmet promatranja strukturnih poslovnih statistika. Okvir strukturnih poslovnih statistika se bazira na Statističkom poslovnom registru koji sadrži podatke o pretežnoj djelatnosti za referentnu godinu, tako da je ova pojava rijetka. Sa aspekta aktivnosti poduzeća, greške obuhvata se pojavljuju ako se istraživanjem obuhvaćaju poduzeća za koja se naknadno utvrdi da nisu bila aktivna.

3.2.1.2 Udio zajedničkih jedinica (A3)

Za proizvodnju strukturnih poslovnih statistika, kombiniraju se podaci iz tri izvora: istraživanje za poduzeća sa 20 i više zaposlenih, administrativni i drugi izvori za ostala poduzeća te procjena podataka za poduzetnike. Podaci za svaku jedinica su dobiveni samo na osnovu jednog izvora tj. ne postoje zajedničke jedinice koje su uključene u više izvora.

3.2.1.3 Greška nedovoljnog obuhvata

Nedovoljni obuhvat se javlja u slučajevima kada jedinica nije uključena u okvir iako po metodologiji pripada okviru za strukturne poslovne statistike. Rijetko se događa da je poduzeće bilo aktivno u referentnoj godini a da nije predalo finansijsko izvješće.

3.2.1.4 Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Temeljne mjere za smanjenje grešaka obuhvata podrazumijevaju redovito ažuriranje Statističkog poslovnog registra.

3.2.2 Neuzoračke greške - Greške mjerenja

U aplikaciju za unos podataka iz istraživanja za poduzeća sa 20 i više zaposlenih, ugrađen je set kontrola kojima se provjerava kompletnost, točnost i logičnost podataka na razini osnovnog subjekta. Podaci dobiveni iz administrativnih i drugih izvora se također kontroliraju putem logičnih i računskih kontrola.

3.2.2.1 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Najčešći razlozi za nastanak grešaka mjerenja su:

- Nedovoljna stručnost osobe koja popunjava upitnik;

- Osoba, koja popunjava upitnik, nije dovoljno pažljivo pročitala naputak za ispunjavanje;
- Slučajne greške prilikom upisavanja podataka.

3.2.2.2 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Ukoliko se primjenom računskih i logičkih kontrola otkriju greške na podacima koji dolaze iz oba izvora tj. iz istraživanja i iz administrativnih i drugih izvora, greške se korigiraju kontaktom sa jedinicom izvješća ili koristeći druga statistička istraživanja. Nakon toga se obavlja statistička analiza varijabli i pokazatelja kroz koju se utvrđuju ekstremne vrijednosti (vanjske vrijednosti) koje se listaju i provjeravaju.

Najznačajniji instrument za smanjenje grešaka na podacima koji dolaze iz istraživanja su precizna i razumljiva metodološka objašnjenja. Iz tog razloga, svakoj jedinici izvješća se šalje Naputak za popunjavanje upitnika koje detaljno opisuje način popunjavanja upitnika. U slučaju ako su potrebna dodatna objašnjenja, u pismu jedinici izvješća su navedeni kontakt podaci osobe zadužene za istraživanje koju svaka jedinica izvješća može kontaktirati.

3.2.3 Neuzoračke greške – Greške neodgovora

3.2.3.1 Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4)

Stopa neodgovora jedinica izvješća koje dolaze iz istraživanja za poduzeća sa 20 i više zaposlenih iznosi 8,9%. Tijekom obrade podataka, ova stopa se korigira tako što se za poduzeća koja su bila u istraživanju a nisu odgovorila, podaci preuzimaju iz administrativnih i drugih izvora.

3.2.3.2 Stopa neodgovora varijable (A5)

Ne raspolaže se informacijama koje omogućavaju izračun ove stope.

3.2.3.3 Postupci u slučaju neodgovora

Ukoliko nedostaju odgovori na pojedina pitanja za jedinice izvješća koje su uključene u istraživanje, uspostavlja se ponovni kontakt s jedinicom izvješća i po potrebi dopunjavaju nedostajuće vrijednosti. Ukoliko se ne uspostavi kontakt s jedinicom izvješća, podaci se korigiraju na temelju podataka iz godišnjih financijskih izvješća, podataka za prethodnu godinu ili drugih statističkih istraživanja. U slučaju da nedostaje kompletno izvješće, podaci se preuzimaju iz administrativnih i drugih izvora. Na podacima koji dolaze iz administrativnih i drugih izvora vrši se editiranje podataka.

3.2.3.4 Postupci za smanjenje stope neodgovora

Kako bi se smanjila stopa neodgovora za dio poduzeća koja dolaze iz istraživanja, poduzeća se kontaktiraju telefonskim putem, vrši se ponovno slanje upitnika putem elektroničke pošte.

3.2.4 Imputacije

3.2.4.1 Stopa imputiranih podataka (A7)

Ne raspolaže se informacijama koje omogućavaju izračun ove stope.

3.2.5 Revizije

3.2.5.1 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Podaci strukturnih poslovnih statistika se objavljuju dva puta godišnje u vidu preliminarnih i konačnih podataka. Ne provodi se revizija konačnih podataka.

4 PRAVODOBNOST I TOČNOST OBJAVE

4.1 Pravodobnost objave

4.1.1 Pravodobnost objave prvih rezultata (TP1)

Referentno razdoblje	01.01-31.12.2021.
Datum objave preliminarnih rezultata	21.11.2022.
Vremenski razmak (broj mjeseci)	T + 11

Pravodobnost objave preliminarnih rezultata iznosi T+11 mjeseci

4.1.2 Pravodobnost objave konačnih rezultata (TP2)

Referentno razdoblje	01.01-31.12.2021.
Datum objave konačnih rezultata	30.06.2023.
Vremenski razmak (broj mjeseci)	T + 18

Pravodobnost objave konačnih rezultata iznosi T+18 mjeseci.

4.2 Točnost objave

4.2.1 Točnost objave (TP3)

Ovaj pokazatelj se računa i prikazuje na dva načina - odnosno sa aspekta primjene za proizvođače statistika ili za korisnike statistika.

Pokazatelj za proizvođače statistike

Referentno razdoblje	01.01-31.12.2021.
Najavljeni datum objave	30.06.2023.
Stvarni datum objave	30.06.2023.
Vremenski razmak (dana)	T+0

Točnost objave iznosi T + 0 dana.

Pokazatelj za korisnike statistike

Stopa točnosti objave podataka za strukturne poslovne statistike iznosi 100 %.

4.3 Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravodobnosti i točnosti objave

Konačni rezultati su objavljeni pravodobno. Nije bilo kašnjenja između najavljenog i stvarnog datuma objave.

5 USKLAĐENOST I USPOREDIVOST

5.1 Usklađenost

5.1.1 Skladnost izvora podataka (CH1)

Podaci strukturnih poslovnih statistika se porede sa podacima iz drugih statistika, kao što su podaci iz nacionalnih računa, PRODCOM statistike, statistike zaposlenosti itd.

5.1.2 Razlozi za veća odstupanja

Potpuna usporedivost nije moguća zbog različitih definicija pojedinih varijabli, dodana vrijednost po cijenama faktora u SPS-u a u nacionalnim računima po baznim cijenama, različitog obuhvata djelatnosti (SPS obuhvaća tržišne proizvođače), uključivanje sive ekonomije i prilagođavanje za potrebe nacionalnih računa, različitih izvora podataka.

5.2 Usporedivost

5.2.1 Nepodudarnost usporedivih statistika (CC1)

Ovaj pokazatelj nije primjenjiv u strukturnim poslovnim statistikama.

5.2.2 Duljina usporedivih vremenskih serija (CC2)

Strukturne poslovne statistike za Bosnu i Hercegovinu se redovito proizvode od 2010. godine. Obuhvat je proširen 2012. godine na sva područja nefinancijske poslovne ekonomije. Od 2014.

referentne godine podaci za poduzetnike su uključeni u strukturne varijable i pokazatelje. Metod proizvodnje SPS je promijenjen za referentnu 2017. godinu i proširen je obuhvat na privatna poduzeća i poduzetnike iz područja R „Umjetnost, zabava i rekreacija“. Duljina usporedivih vremenskih serija iznosi 5 godine.

$$CC2 = (2021. \text{ godina} - 2017. \text{ godina}) + 1$$
$$CC2 = 5 \text{ godina}$$

5.2.3 Prekidi u vremenskim serijama

Podaci strukturnih poslovnih statistika nisu usporedivi tijekom godina zbog proširavanja obuhvata djelatnosti, uključivanja poduzetnika i promjene metoda proizvodnje podataka. Podaci za 2012. i 2013. godinu nisu usporedivi s podacima za 2010. i 2011. godinu zbog razlike u obuhvatu djelatnosti. Prekid u vremenskim serijama se dogodio 2014. godine uključivanjem poduzetnika i 2017. godine kada je promijenjen metod proizvodnje podataka i proširen obuhvat na područje djelatnosti R.

5.3 Geografska usporedivost

5.3.1 Usporedivost s ostalim članicama europskog statističkog sustava

Strukturne poslovne statistike za Bosnu i Hercegovinu se proizvode uz primjenu iste metodologije, definicija varijabli i pokazatelja koje su usklađene sa EU što stvara mogućnost poredjenja SPS podataka sa podacima drugih zemalja.

6 DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISIMINACIJSKI FORMAT

6.1 Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Preliminarni rezultati strukturnih poslovnih statistika se objavljuju u godišnjem priopćenju koje je dostupno na internet stranici Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine www.bhas.gov.ba pod nazivom Strukturne poslovne statistike – preliminarni rezultati za 2021. godinu (https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2022/SBS_01_2021_Y1_0_BS.pdf)

U priopćenju su prikazani temeljni rezultati poslovanja poduzeća i poduzetnika, varijable i pokazatelji prema području KD BiH 2010 (NACE Rev. 2) i prema veličini poduzeća i poduzetnika. Rezultati se objavljuju u tablicama i grafovima iskazani u apsolutnim vrijednostima, stopama i strukturama.

6.2 Publikacije u kojima se objavljuju podaci

Konačni rezultati strukturnih poslovnih statistika se objavljuju u godišnjem biltenu koji je dostupan na internet stranici Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine www.bhas.gov.ba pod nazivom Strukturne poslovne statistike – tematski bilten (https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Bilteni/2023/SBS_00_2021_TB_1_BS.pdf)

U tematskom biltenu su prikazani temeljni rezultati poslovanja poduzeća i poduzetnika, varijable i pokazatelji prema području i oblasti KD BiH 2010 (NACE Rev. 2) i prema veličini poduzeća i poduzetnika. Rezultati se objavljuju u tablicama i grafovima iskazani u apsolutnim vrijednostima, stopama i strukturama. Tematski bilten sadrži i usporedni pregled rezultata strukturnih poslovnih statistika za tri posljednje godine. U publikaciji „Bosna i Hercegovina u brojkama“ prikazani su rezultati strukturnih poslovnih statistika.

6.3 On – line baza podataka

On-line baza podataka je dostupna u Excel-u

https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/VremenskeSerije/SBS_01.xlsx

6.4 Pristup mikropodacima

Nisu dostupni mikropodaci.

6.5 Dostupnost metodološke dokumentacije

Metodološka objašnjenja kao i definicije varijabli i pokazatelja su sastavni dio priopćenja i tematskog biltena. Detaljnije informacije o strukturnim poslovnim statistikama se mogu naći u metodološkom dokumentu koji je dostupan na stranici Agencije za statistiku BiH na sljedećem linku: http://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Metodologije/SBS_00_2017_MD_0_BS.pdf

6.6 Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata

Podaci su jasno prikazani.

6.7 Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)

Ne raspolaže se informacije o broju korisničkih konsultacija u 2021. godini.

6.8 Meta podaci konsultacije (AC2)

Ne raspolaže se informacije o broju konsultacija meta podataka u 2021. godini.

6.9 Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)

Stopa kompletnosti meta podataka iznosi 100%.

7 TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVATELJA PODATAKA

7.1 Troškovi provođenja statističkog istraživanja

Broj utrošenih sati rada	7.362 h
Materijalni troškovi (štampanje i slanje obrazaca na teren)	5.077 KM
Godišnji broj obrazaca koji se dostavljaju jedinicama izvješća	3.905

7.2 Opterećenost davatelja podataka

Broj jedinica izvješća koje su ispunile obrazac	3.557
Vrijeme potrebno za popunjavanje jednog obrasca (sati)	1,0 h
Ukupno upotrebljeno vrijeme (sati)	3.557 h

7.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

U cilju racionalizacije proizvodnje strukturnih poslovnih statistika i smanjenja opterećenosti jedinica izvješća, od 2017. godine koriste se dostupni administrativni i drugi izvori podataka entiteta i Brčko distrikta za poduzeća sa manje od 20 zaposlenih. Promjena metoda proizvodnje je dovela do smanjivanja troškova proizvodnje kao i opterećenosti jedinica izvješća.

8 POVJERLJIVOST

8.1 Povjerljivost - politika

Povjerljivost statističkih podataka je uređena zakonom a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom temelju obvezu zaštite povjerljivosti. Zakon o statistici BiH (Sl. Glasnik BiH 26/04 i 42/04 - Poglavlje XI. - član 23.-29.) utvrđuje princip poverljivosti kao jedan od glavnih principa. Agencija za statistiku BiH distribuira statistike sukladno statističkim načelima Kodeksa prakse europske statistike a posebno s načelom statističke povjerljivosti.

8.2 Povjerljivost – postupanje s podacima

Dokument "Pravila o zaštiti statističkih podataka u Agenciji za statistiku" navodi postupke za osiguranje povjerljivosti tijekom prikupljanja, obrade i diseminacije - uključujući protokole za osiguranje pristupa pojedinim podacima, pravila za definiranje povjerljivih ćelija u izlaznim tablicama i postupke za otkrivanje i sprječavanje naknadnog otkrivanja, kao i pristupa mikropodacima u istraživačke svrhe. Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju sa Agencijom za statistiku Bosne i Hercegovine, korisnici podataka koji imaju pristup pojedinačnim

podacima dužni su: tretirati pojedinačne anonimne podatke kao povjerljive sukladno pravilima, propise i procedure, osigurati odgovarajuću zaštitu pojedinačnih podataka sukladno pravilima, propisima i procedurama, štititi prijenos mikropodataka i uništiti medij na kojima se podaci nalaze, kao i prateću dokumentaciju, pet dana nakon objavljivanja rezultata.

Povjerljivost statističkih podataka je propisana Zakonom o statistici BiH (podaci su povjerljivi ako obuhvaćaju manje od 3 jedinice promatranja ili ako jedna jedinica sudjeluje u agregatu sa 85% i više). Priručnikom za strukturne poslovne statistike definirana je primarna i sekundarna povjerljivost. Oznaka A se koristi ako podaci obuhvaćaju manje od tri jedinice, a oznaka B je oznaka za jedno poduzeće sa najvećim udjelom. Sekundarna povjerljivost (oznaka D) proizlazi iz hijerarhijske strukture klasifikacija koje se koriste, kao i kombinacijom podataka po raznim klasifikacijama.

9 STATISTIČKA OBRADA

9.1 Izvor podataka

Strukturni poslovni pokazatelji poslovanja poduzeća i poduzetnika su rezultat kombinacije više izvora podataka i to: istraživanje za poduzeća sa 20 i više zaposlenih a za ostala poduzeća podaci se preuzimaju iz administrativnih i drugih izvora podataka entiteta i Brčko distrikta. Za RS i BD podaci su preuzeti iz godišnjih finansijskih izvješća a za Federaciju BiH iz Statističkog aneksa godišnjeg računovodstvenog izvješća. Podaci za poduzetnike se procjenjuju.

9.2 Učestalost prikupljanja podataka

Podaci strukturnih poslovnih statistika se prikupljaju u godišnjoj periodici.

9.3 Prikupljanje podataka

Za poduzeća sa 20 i više zaposlenih podaci se prikupljaju putem upitnika „Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje za poduzeća“. Kreiran je detaljni upitnik za poduzeća sa 20 i više zaposlenih u ovisnosti od djelatnosti koju poduzeće obavlja. U godišnjem istraživanju za strukturne poslovne statistike koristi se četiri glavna upitnika. Osim glavnih upitnika, kreirani su i dopunski upitnici za područje industrije i građevinarstva putem kojih se prikupljaju podaci za jedinice po vrsti djelatnosti. Administrativni i drugi izvori podataka koji se preuzimaju za potrebe izračuna SPS varijabli su sljedeći:

- U RS-u i BD finansijsko izvješće (Bilanca uspjeha i Bilanca stanja)
- U FBiH Statistički aneks godišnjeg računovodstvenog izvješća
- Godišnje izvješće o investicijama za SPS varijable o investicijama.

9.4 Validacija podataka

Unos, kontrolu i uređivanje podataka obavljaju entitetske statističke institucije i podružnica Agencije u Brčko distriktu.

U aplikaciju za unos podataka iz istraživanja koja je jedinstvena za sve tri statističke institucije ugrađen je set kontrola kojima se provjerava kompletnost, točnost i logičnost podataka na razini

jedinice izvješća. Greške se korigiraju kontaktom sa jedinicom izvješća ili koristeći neki drugi izvor. Nakon toga se obavlja statistička analiza varijabli i pokazatelja kroz koju se utvrđuju ekstremne vrijednosti (vanjske vrijednosti) koje se listaju i provjeravaju. Za utvrđivanje outliera koriste se sljedeći pokazatelji: promet po zaposlenoj osobi, dodana vrijednost po zaposlenoj osobi, troškovi rada po uposleniku, udio bruto operativnog viška u prometu i udio dodane vrijednosti u vrijednosti proizvodnje. Administrativni i drugi podaci se kontroliraju putem logičkih i računskih kontrola. Nakon toga se vrši editiranje podataka. Također, prije slanja podataka Eurostatu vrši se validacija podataka unutar serije, u vremenu i među serijama podataka s ciljem otkrivanja nekonzistentnih podataka koristeći EDAMIS Acceptance aplikaciju.

9.5 Kompilacija podataka

Varijable za poduzeća sa 20 i više zaposlenih izračunane su na temelju podataka prikupljenih SPS istraživanjem, a za ostala poduzeća su izračunane na temelju podataka iz administrativnih i drugih izvora entiteta i BD. Primijenjene su posebne formule za izračun SPS varijabli ovisno od izvora podataka.

Varijable o investicijama za sva poduzeća su izračunane na temelju podataka iz istraživanja „Godišnje izvješće o investicijama“.

Varijable za poduzetnike su procijenjene na temelju podataka o zaposlenosti za poduzetnike koji su uzeti iz Statističkog poslovnog registra i strukturnih poslovnih podataka za poduzeća.

Procjena varijabli za poduzetnike je urađena metodom regresije i korelacije. Korištena su dva koeficijenta i to jedan koeficijent broja zaposlenih i drugi koeficijent broja zaposlenika. Koeficijenti su se računali na razini grane i po klasama zaposlenih. Varijable za poduzetnike su izračunane množenjem dobivenih koeficijenata sa varijablama poduzeća na razini grane i po klasama zaposlenih. Koeficijent broja zaposlenika se koristio za procjenu troškova zaposlenika a za ostale varijable korišten je koeficijent broja zaposlenih.

Varijable za poduzetnike se dodaju varijablama poduzeća i na taj način se dolazi do strukturnih poslovnih pokazatelja poslovanja poduzeća i poduzetnika.

9.6 Prilagođavanja

Ne vrši se prilagođavanje u strukturnim poslovnim statistikama.

9.6.1 Sezonsko prilagođavanje

Ne primjenjuje se sezonsko prilagođavanje u strukturnim poslovnim statistikama.